

V sredo in saboto

izhaja in velja:

za celo leto . . . 5 for. — kr.
za pol leta . . . 2 „ 70 „
za četrt leta . . . 1 „ 40 „

Po pošti:

za celo leto . . . 6 for. 30 kr.
za pol leta . . . 3 „ 20 „
za četrt leta . . . 1 „ 70 „

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila.

Za navadno dvestopno verst, se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pisemne plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 6.

V Celovcu v sredo 1. februarja 1865.

Tečaj

Česa je Slovencem treba?

V.

Vsak izbujen in omikan narod česti in slavi svoje imenitne može. Francozi imajo svoj pantheon, Nemci svojo Wallhallo, — tu notri postavljajo svoje pervake v večni spomin. Neumerli Kolár, ki si je toliko prizadeval za izbujo in omiko slavjanskega naroda in tako mično pisal od slavjanske ljubezni in vzajemnosti, — Kolár je opominjal Slavjane, naj tudi „slavijo slavno slavo Slavov slavnih“. Slovenci! te lepe besede veljajo tudi nam: „Narod, ki ne zna ceniti svojih velikoumnih mož in del njihovih, ni vreden, da se mu rodijo.“ In koliko imamo Slovenci takih mož, ki so se trudili za izobraženje, za povzdigo in za pravico slovenskega naroda! Vodnik, Vega, Kremlj, Prešern, Cop, Japel, Jarnik, Ahacelj, Slomšek, Rihar itd. ali to niso može, katerih imena se svetijo kot mile zvezde na slovenskem obnebju? Ali jih moremo, ali jih smemo pozabiti? Nehvaležnost je gerloba in gnjusoba: „Narod, ki ne zna ceniti svojih velikoumnih mož in del njihovih, ni vreden, da se mu rodijo!“

Zatorej se slovenski rodoljub, ktereга je prešinel duh slovenski in zavest slovenska, poganja za to, da se pervaki slovenskega naroda česté in slavijo. Pa kako?

Imamo Slovenci pervake že rajne in še žive.

Ako so naši pervaki že zamerli in šli k pravičnemu Bogu po plačilo svoje, glejmo, da ostanejo oni in njih dela pri nas v vednem spominu. Tako bode narodni duh teh slavni mož ogreval in oživljal tudi naš narod za narodnost slovensko. V Mariboru se je obhajala tisočletnica slavjanskima apostoloma Cirilu in Metodu na spomin in slavo. Sešlo se jih je veliko tisoč slovenskega naroda iz vseh pokrajin slovenskih dežel. In gotovo jih je veliko veliko prešinel duh slovenski, vnela se je ljubezen do vere in domovine. Tako mogočno in veselo tudi dela obletnica, ki se vsako leto obhaja 2. februarja slavnemu Vodniku v spomin. Vsako leto stopa duh Vodnikov pred nas in kliče: „Slovenija vstani! Oživi se duh slovenski, bodi zvest veri, cesarju in domovini!“ — Slovenski rodoljubi! lovite torej priložnosti, o katerih morete spominjati narod slovenski na ktereга koli pervaka slovenskega! —

Pa zraven ne smemo zabiti tudi drugih slavni mož slovske kervi: Slavjani vsi smo ene matere sini, kakor Nemci vsi, Talijani vsi, ako ravno živimo po različnih državah. Da smo se Slovenci tudi tega že zavedeli, to kazati, ponuja se nam ravno zdaj prav lepa priložnost.

Kdo le količkaj omikanih Slovencev ne pozna slavneга imena: „Vuk Štefanovič Karadžič“? Ta mož je pravi oče serbske literature; kar in kolikor je storil Vuk Št. K., to je malokomu mogoče, daroval je svoje sile duševne, telesne in denarne narodu jugoslovenskemu, ktereга steblo smo tudi mi Slovenci. Umerl je V. Št. K., in zapustil veliko zelo imenitnih spisov, zapustil pa tudi dolgovi, v ktere ga zapeljalo je samo domoljubje. Zatorej hodi zdaj po vsem slovenskem svetu

pismo, ki prosi in vabi rodoljube vse, ktereга koli kolena slovanskega, naj se udeležijo narodne subskripcije, ktere namen je dvojni: da se namreč na svitlo spravijo Vukova dela in podpora nakloni Vukovej rodovini.

Da se ta dvojni blagi namen doseže, ni druge poti kakor ta, da se stroški za tisk vseh Vukovih del poplačajo po narodni subskripciji, tiskana dela pa se izročijo vdovi njegovi, naj jih prodaja sebi na dobiček.

V ta cilj in konec se odpre s tem pozivom narodna subskripcija, in prosijo se vsi rodoljubi in prijatli pravega narodnega slovstva, da kolikor morejo, darujejo v rodoljubni namen, in to dajo na enkrat ali v četrterih enacij obrokih (bristih) od leta 1865 do 1868. Imena podpornikov se bojo natisnila v kateri Vukovi knjigi.

Zagotovila darov ali vsaka druga pisma naj se pošiljajo na „odbor za izdavanje Vukovih del“ v roke c. kr. dvornega svetovavca Utiešenovič-a na Dunaj (hoher Markt Nr. 5), gotovi denarji pa na „bankiersko hišo“ (Banquierhaus) Simon G. Sina na Dunaj. Vsak naj natanko zapiše svoje ime, kaj je, kje stanuje, in koliko daruje ali na enkrat ali v obrokih.

Že so darovali svetli serbski patrijarh S. Maširevič in svetli biškop dijakovaški J. Strosmajer po 1000 gld., baron S. Sina 300 gold., M. Ožegović 200 gold., baron A. Vraničani 200 gold., Og Utiešenovič, dr. Miklošič, dr. Subotič, Ivan Kukuljevič, S. pl. Kušević, N. Krestič in drugi po 100 gold.

Že se natiskuje 5. vezek serbskih narodnih pesem. Po odločni želji Vukovi, razodeti še o življenji njegovem, prevzame prof. dr. Miklošič revizijo tiska v duhu jezika in pravopisa dosedanjih Vukovih knjig.

Slovenci! Slavni Vuk Št. K., njegova slavna dela, in njegova uboga vdova terkajo tudi na naša vrata. Skažimo v djanji, da smo se zdramili in zavedeli svoje narodnosti; darujmo vsak po svoji moči, naj bode tudi le kaj malega; sveta slavjanskega je ogromna sila — 80 milijonov nas je — in kamen do kamena bode palača, zerno do zerna pogača!

Imamo pa tudi pervakov še živih. — Znani so po celi Sloveniji može, ki delajo za slovenski narod na polji narodnem, gospodarskem in političnem; ki se poganjajo za slovenski jezik in njegovo obveljavo; — ki tudi dostikrat grenke požirajo in mnogo terpijo za domoljubje svoje. Kažimo Slovenci, da smo se zavedeli svoje narodnosti in spoštujmo, ubogajmo in volimo te može. Garibaldi - ja pozna vsak Italijan, — Deak-a vsak Oger, — Havlička vsak Čeh, — Jelačića bana Strosmajerja vsak Hervat, Franklin-a vsak Amerikanec, — celi narod poslušaj njih besedo, gleda njih dela, stoji za njimi. Ne pravimo, da delajo vsi ti može prav, in da je njih početje hvalevredno, — le to kažemo, kako čestijo in poslušajo drugi politično izobraženi in zreli narodi svoje pervake. In od te strani je volitev dr. Razlaga v Celji naj bolj imenitna. Javeljne bode dr. R. pri

vsej dobri volji in pri vsej svoji zmožnosti kaj imenitnega opravil za Slovence. Alj to je veselo, neizrečeno veselo, da so vsi slovenski volivci poslušali „Novice“, ktere so ga priporočale, — da so vsi volivci se snidli pri volitvi, — in da so vsi složno in enoglasno volili znanega rodoljuba. Veseli torej kličemo: Slovenci se zavedajo sveje narodnosti, čestijo in slavijo svoje pervake — mertve in žive! —

Deržavni zbor.

Vrintsov predlog ni imel sreče. Niso se mogli finančni odborniki zediniti z ministri. Le ti niso bili sicer zoper ta predlog, in so rekli, da zmanjšajo proračun za leto 1865, vendar ne morejo povedati, za koliko; tirjajo pa, naj poslanci koj odobrijo proračun za l. 1865 in 1866, s tem vred, da se jim tudi dovoli, da si iz kas izposojujejo. Tega pa kratko in malo ni hotel in mogel finančni odbor poterdti. Reševali in zniževali ga bodo tedaj spet skupej, kakor druga leta od konca do kraja. Pa koristilo ne bode dosti, ker, dokler ne bo v zbor Ogrov in Hervatov, in dokler se Avstrija v svojih znotrajnih zadevah prav ne vravna, zastoj je na boljšanje misliti. Stroški in dohodki deržavni se ne dajo prej vravnati. Torej sprava naj prej in pomirjenje z vsemi narodi na kolikor mogoče terdni in stalni podlagi!

V seji (27. jan.) je predložil Herbst, naj se kolikor mogoče, vsi poslanci vdeleževati zamorejo, kedar se posvetuje finančni odbor o proračunu, in tisti, ki je pošavljen, da preudarja, kako nektere davke premeniti. Hoče tudi, naj se izvoli zato poseben odbor, kar se je tudi zgodilo. — Jiskra potem svoj predlog priporoča zastran tega, kar je bil P l e n e r rekel. P l e n e r je v besede niso kaka si bodi reč. Pomenljive so in vredne, da jih poslanci dobro pretehtajo. Poslancem gre čest in pravice svoje varovati! — Ta predlog — da se izvoli v ta namen poseben odbor — je bil z večino glasov sprejet. To se samo od sebe zastopi, da ministri niso zanj glasovali. — Bil je potem na dnevnem redu ministerski predlog, naj se davek za žganje za 10 odstotkov ali procentov zniža. Večina odbornikov je zadovoljna s tem predlogom, manjšina pa hoče, naj se zaverže. Besedovalo se je potem delj časa. Slednjič pa so se zedinili za predlog, ki ga je manjšina storila: „Davka za izvožnjo žganja se plača do konca junija 1866 10 odstotkov.“

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

V Celovcu. * 2. febr. se bode v tukajšnji Čitavnici obhajal Vodnikov spomin. Najprej bode primeren govor, potem pa petje in tombola. Želimo, da bi se jih mnogo sešlo. — V petek zvečer o 3/4 7 je strašen ogenj vstal v bar. Herbertovi fabriki v beljaškem predmestju. Pogoreli ste dve pohištvji, veliko derv in več ko 3000 centov premoga. Škoda je tedaj velika, pa še večja bi bila lahko, če bi bil veter pihal. Nebo je bilo čuda rudeče. Društvo, ki ogenj gasi, se je zares hvalevredno obnašalo, pa tudi drugi, ki tako radi pomagat pritekó. — 29. t. m. je umerl tukaj po kratki bolezni v. č. kanonik in knezo-škofijski računarski vodja, g. Henrik Hermann, star 72 let, jubilan in nedavno s Franc-Jožefovim redom zarad zaslug za cerkev in domovino poslavljen. R. I. P.!

V Kranju dne 25. prosinca. — a — Preteklo nedeljo 22. t. m. so napravili društveniki „južnega sokola“ v čitalnični dvorani velik ples. Sobana čitalnična je že sama na sebi lepo in okusno izmalana, ta

večer pa je bila še posebno okinčana; svirala je godba topniškega polka; gostov je zavoljo slabega vremena menj bilo, kakor se jih je pričakovalo, pa vendar še obilo. Po kotiljonu je bilo srečkanje; dobitkov je bilo dovolj in nekterih krasnih; potem se je rajalo še do svita. Opomniti sem hotel to veselico samo zato, da se vidi, da naši Krajski „sokoli“ — kterih je okoli petnajst — krepko živijo in da so čislani in ljubljani od vsega mestjanstva. — Prihodnjega meseca svečana se ima v našem mestu občinski odbor na novo izbirati. Tak odbor ravna z občinskim imetkom in od njega odvsi v nekakem obziru blagostanje celega mesta; tedaj se lahko razvidi, kako imenitna da je volitev novih odbornikov sploh. Treba je, da se marljivi, previdni in za občni prid vneti odborniki izbero. Vedno se še spominjamo tiste po celi naši deržavi raztrobljene osode naše občinske zbornice. Volimo si srečno in pristojno novi odbor in izbršimo to neljubo zgodbo iz spomina.

Prepustivši imenovanje kandidatov volivnim društvom hočem samo o nekterih potrebah našega mesta spregovoriti. Perva in naj živejša potreba življenja je voda, to je čista voda. Da tekoča n. p. rečna voda sama na sebi ne rabi, kdo bo tega dandanašnje še dokazoval? In vendar smo v Kranju dostikrat in po večini prebivalcev prisiljeni Savo in Kokro, kakoršni tečete, piti, ker ni veljavnih studencev dovolj. Koliko denarja žertvujejo drugod občine, samo da čisto in pitno vodo imajo! Naj se zmisli na edini Beč, opustivši mnogo drugih mest po naših in inostranskih deželah. Vsaj čiste vode, menim, smemo od naših mestnih odbornikov tirjati. Druga silna potreba našega mesta je, da so ulice snažne in čiste. Kedar količkaj dež gre ali količkaj snega pade, berž je po ulicah vse v vodi in blatu. V Kranju mislim bi lože ko drugod bilo, mlakuže čez odtok izvračati, saj stoji mesto na visokem pobožju med dvema gori imenovanima rekama. Imamo še marsiktero željo na sereu, ali naj silnejši dve ste: boljša voda in večja snaga. Teh dveh reči pogrešamo in želimo kakor nekđajni Rimljani „panem et circenses“. Mestni odborniki! vsaj toliko usmiljenja imejte do nas srenjčanov, da nam en kozarec bistre vode ponudite! Usmiljenja prosimo tudi za naše vsak dan premočene noge. Napravite več in primernejših odtokov (kanalov); ako pa tega nočete storiti, vsaj bervi čez ulice položite!

Iz Bleda. † Tudi tukaj se nam terda godi. Včasih je bil Radoliški okraj (kanton) srečnejši. Bolji se je živel, imeli smo po zimi in po letu dosti zaslužka. Po unih vaséh in begunski fari je dobro od rok šla suknarija, tukaj smo si z vogljem in pri lesu veliko zaslužili, v Kamnigorici in Kropi z žebli ali cveki, itd. Zdaj pa ni več tako. Za kmeta je leto in dan slabše. Strašno se trudi in terpi kot živina, ali ne boljša se mu, vse je slabše. Vse gre skorej za davke, in da bi še dosti bilo? Naša zemljišča so tudi previsoko cenjena in davki ne tako odmerjeni, kakor zemljiščni veljavi pristuje. Slišijo se tudi žalostne reči, da eden za drugim na boben pride. Kam pa potem? Pogovarjajo se zelo od Amerike, odkar se jih je nekaj iz tukajšnje okolice srečno tje preselilo in se jim po volji godi. Pa kaj, vsi ne moremo tje in doma je le doma! Bog vas obvari.

* Iz Maribora. (O zadevah „Slovenske Matice“.) (Dalje) Na dalje beremo v 15. listu „Novic“, da je zbor odbornikov natis matičnih povabil in njih razpošiljanje izročil posebnemu odseku treh gospodov. V ta odsek so bili izvoljeni gospodje dr. Bleiweis, dr. Costa in

dr. Vončina. Ta imena slovijo po vsi slovenski deželi, in res je težavni posel, kritiko pisati o delavnosti tako verlih domoljubov, ako se človek ne zlaže popolnoma ž njihovo delavnostjo. Radi pripoznavamo, koliko so se ti gospodje za Matico trudili, in koliko so dosegli. Čast in hvala njim zato! Vendar se pa ne da tajiti, da si je ta odsek odbora Slovenske Matice, ki se je pozneje imenoval „opravilni odsek“, sčasoma osvojil vse pravice, ki so se po matičnih pravih prideržale celemu odboru, in še več pravic. Poročilo, ki ga beremo v 15. listu „Novic“ zastran pooblastila tega opravljenega odseka, ne da se drugači razumeti, ko da je tem trem gospodom samo bilo naloženo, skerbeti za razpošiljanje povabil. V sledečem pa bomo lahko dokazali, da je opravilni odsek več storil. Ves odbor je samo eno sejo imel, in to je zelo malo. Akoravno živo spoštujemo gospode člane opravljenega odseka, vendar ostane resnica: več oči več vidi, kar eden ne ve, pa drugi zna. Ako bi bilo več sej celega odbora bilo, morebiti bi jih bilo prišlo tudi zunanjih odbornikov nekterokrat. Gotovo bi se sešli vsakokrat vsaj ljubljanski odborniki. Pretresalo bi se prašanje, kakšnih knjig nam je naj bolj treba, kakšnih je treba pripraviti za matico za prihodnja leta, do katerih spisateljev se je treba obračati, kaj se da storiti zastran slovensko-nemškega slovarja, ki bi še moral se tiskati na stroške zapuščine slavnega knezo-škofa Wolfa; kaj bo z Vodnikovim spomenikom i. t. d. Ne vemo, kdo je kriv, da je dosihmal ves odbor bil v sejo sklican še le enkrat. Berž ko ne pervosednik, ker v vsakem društvu gre pervosedniku pravica, sklicati odbornike alj društvenike v zbor. Dopisovanje z odborniki je slabo nadomestilo za seje, ker živa beseda naj več opravi, kakor smo še zgorej omenili.

Na dalje se je takrat sklenilo, da bi se društvenemu tajniku, (naj bo de, kdor koli hoče) plačevalo 30 gold. na mesec za njegovo delo. Ta sklep nam ni nikakor povšeči. Ako premislimo, da matica dosihmal še nikar več glavnice ko 8000 gold., da so se ustanovniki že večidel oglasili, da so veči darovi po 1000, 500 gold. i. t. d. nekterih blagodušnih podpornikov že izplačani, da ni dosti upanja še več takih prineskov pridobiti, da je dosihmal manj letnih plačnikov kot vstanovnikov, da se ne smejo rabiti na letne stroške prineski ustanovnikov, da tedaj matica še nekoliko let ne bo zelo bogata, in da njeni dohodki naj bi vstregli samo društvenemu namenu; da se to ne da doseči, ako za samega tajnika rabimo polovico (kakor dosihmal) tretjino alj četertino vseh dohodkov; — zavolj vseh teh razlogov moramo živo priporočati matici večo varčnost v tej zadevi. Ko se je Citavnica v Celju odperla, rekli so nam g. dr. Bleiweis sami: „Varčnost je duša vsakega malega gospodarstva.“ Te zlate besede naj se ne pozabijo tudi pri matici. Radi čemo čakati še nekoliko let več dela, ako bomo prepričani, da se bo bodo rodila in da jih nam bo matica dajala vsaj vprihodnjič. Dokler pa imamo tako dragega tajnika, nimamo dosti veselega upa. S tako velikimi stroški tudi bukvarji lahko opravijo, kar bo matica zamogla opraviti. Morebiti meni kdo zaverne, da ne moremo tirjati dela zastonj od tajnika, in da zasluži toliko kolikor mu je odmerjeno. To je vse mogoče, ali glavno vodilo mora vendar ostati, da društveni namen dosežemo. Po se pa ne da drugači doseči, nego če se najde rodoljub v Ljubljani, ki prevzame tajniška opravila alj zastonj, alj za dosti manjše plačilo. Alj je bela Ljubljana prazna takih mož? Zanašamo se, da ne. Dalo bi se tudi lahko breme tajniških opravil zljajšati. V Ljubljani je dosti duhovnikov, bogoslovcev, dijakov, čitavničarjev, sokolovcev. Ako bi tajnik ta teden enega,

uni teden druge povabil in prosil, naj mu pomagajo pri njegovem težkem delu, gotovo njegov glas ne bi ostal — glas vpijočega v puščavi.

Na dalje je treba premišljevat, da tajniku ne prizadevajo toliko truda oni listi, ktere mora vsakega zase sestavljati, temveč oni, ktere je treba enakoglasno razpošiljati vsem odbornikom, alj povjerenikom alj celo vsem članom. Taki listi se pa dajo tiskati z manjhnimi stroški. Lahko se tudi nakupi za matico tak stroj, po katerem se da pismo, ki je s kemično tinto spisano, z majhnim trudom dostikrat ponavljati.

Drugi mi bo oponašal, da moramo podpirati verlega slovenskega pisatelja, ki nima dosti drugih dohodkov. Ta razlog ne velja, ker matični nameni niso ti, da bi podpirala pisatelje. Čehi imajo za ta namen posebno društvo, mi Slovenci pa še nismo niti dosti zbujeni, niti zbujeni Slovenci dosti bogati, da bi se moglo osnovati tako društvo. Kar še ni, pa bo, posebno ako matica nektera leta svojo pravo delavnost dobro razprostira.

(Dalje prihodnjič.)

Dežele trojedine kraljevine.

V Zagrebu. — ? — Kar se je oznanilo kraljevo pismo na presvitlega bana, vse je nekako bolj živo. Mika nas zdaj le politika, le o političnih zadevah se pogovarjamo in jih rešujemo na vse strani. Radi bi imeli, da bi že jutri zemeljski zbor zborovati pričel. Tako težko ga že čakamo! Pa najbo, da je le že kak začetek. Spomlad bode tako berzo pred vratmi. Banske konferencija je prva poklicana, da zboru pot pripravlja. Ima namreč izdelati izborni ali volitevni red. Poprejšnji od l. 48 je bil sicer takrat dober za Avstrijo, ali zdaj mu vlada ni nič kaj prijazna, vzlasti od zadnjega zbora sem, ki jej je zelo kljuoval. Ali priznati se mora tudi, da je bila večina takratnih zbornikov za samostojnost trojedine kraljevine, ki jo je presvitli cesar 8. nov. 1861 tudi poterdil. Dobili smo lastnega dvorskega kancelarja in višo sodnijo za naše kraljevine v Zagrebu. Tudi kar se liberalnosti tega reda tiče, mora se spoznati, da se tu ne dá veliko popravljati in na stara kopita štiliti. Po tem redu je namreč vsak možak, ki je dopolnil 24. leto, lahko sa poslanca izvoljen. Voli pa tudi vsak, kdor ima gotovo premoženje. Mesta, ki imajo menj ko 3000 prebivavcev, volijo enega; ki imajo menj kot 5000 prebivavcev, dva; ki imajo menj kot 8000, volijo tri; če jih pa imajo več kot 8000 prebivavcev volijo 4 poslance. Drugod komej 80.000 prebivavcev enega poslanca voli. To pač je velik razloček! Volitev se godi neposrednje in posrednje: neposrednje po mestih; na kmetih pa in v granici posrednje. Snide se jih tedaj izvoljenih poslancev 192, razun visokih domačih dostojnikov in veljakov, ki imajo tudi pravico zborovati. Tedaj je vseh skupej lepo število, morebiti le za tretjinko manje od dunajskega državnega zbora. Vlada pa želi, naj se zdaj zmanjša, ker prevelik zbor se jej zelo nevaren zdi. Dostavim še tudi to, da so se udje banske konferencije že izvolili. Večidel so stara znana imena teh mož, ki so se tudi l. 60 o ravno tem posvetovali. Radovedni smo kaj, ali bodo še tistih misel kot takrat, in v čem so drugačni postali. Le žal nam je, da je izpuščenih nekaj znanih domoljubov, izvoljenih pa tudi nekaj tacih, od katerih prav za prav ne vemo zakaj? Imenitne svete imajo dati, Bog daj, da bi prav bilo! Kaže se pa tudi čedalje večja potreba, da bi nam kdo k domačemu neodvisnemu listu pripomogel. Kaj dobro bi bilo to za nas. Z Bogom!

Dežela ogerska.

Sodnijske postave, ki jih je mislila vlada Ogrom oktrojirati, imajo se po cesarskem sklepu deželnemu zboru predložiti. — Ogrri se tudi zelo gibljejo in govornica se širi med njimi, da bo njih zbor s hervaškim vred sklican. To bi bilo gotovo naj bolje in vsem prav. Imajo tudi že od l. 48 volitevni red, ki je nek naj svobodniši izmed vseh, kar jih je v Evropi. Čakáje in opotavlja se gotovo konca ne dosežemo!

Ogerski in Sedmograški Romanski prebivavci, zdaj zedinjeni s Serbi v eno cerkev pod Karlovskim patrijarhom, dobili so zdaj lastnega in neodvisnega patrijarha z imenom Šaguna. To jih kaj zelo veseli in z dobrim upanjem navdaja. Da bi jim v dušni in telesni prid bilo! —

Ptuje dežele.

Rusko.

Da je veliki knez Konstantin za pervosednika v ruskem deržavnem svetovavstvu izvoljen, napolnilo je vse prave ruske domoljube z velikim veseljem. Upati je, da se vse preuredbe, ki jih je še treba, v lepem redu godé. Tak mož, kakor je Konstantin, je temu porok. Da so kmetje suženstva oprosteni, trudila sta se posebno car sam in pa Konstantin. Zdaj so oklicane tudi mirovne sprave (posredništva) in porote, ki bodo ruskemu narodu kaj veliko k omiki in napredku pomagale. Govoré in pišejo tudi zdaj mnogo o tem, kaj in tako bi s Poljaci storili. Vlada še vedno brez usmiljenja z njimi postopa; še te dni jih bode v Varšavi okoli 30 grozovito smert na vislicah storilo. Koliko pa jih mora iti še vedno iz goreče ljubljene domovine! Da bi kmalo obá, Rus in Poljak, pravo zadel!

Romansko.

Knez je zaukazal, da je romanska cerkev zanaprej neodvisna od Carjigrajskega patrijarha. Iz ene strani se kaže to neko imenitno in slavno delo, ker gerški patrijarhi so bili in so na vse plati gerdi oderuhi; iz druge pa se nam zdi, da zdaj pride Romanska cerkev iz dežja pod kap, t. j. vladi v roke, ravno tako kakor je na Ruskem. To pa ni velika sreča bodisi za katero koli cerkev.

Francosko.

Tudi Napoleon jo menda zdaj tuhta na vrat na nos, kako bi jo z vlado drugim zivil. Dozdaj je on sam duša vsega: on za vse misli in dela, ravná in stvarja, kar mu je volja. Dal je res Franciji moč in veljavo na vse strani, ali srečna vendarle ni. Naj slavniši francoski možje že od nekaj pišejo in pravijo, da to ni za Francoze, ki so že v starih časih deželske zборе in svobodne občine imeli. Lok počí, še se preveč napenja! To tudi neki zdaj Napoleon resno premišljuje, in neki namerja, kako bi jo zasukal, in Francozom kaj samostojnosti dal. Ni sicer koj vsega verjeti, kar se iz francoskega po svetu trobi — tam niso radi mož — beseda! — vendar to bi pa znalo sčasoma res biti, kar bi bilo tudi drugim vladam v lep izgled! 15. februarja se snide postavodajavni zbor. Pravijo, da se bo že takrat nekaj izvedelo, kako in kaj.

Razne novice.

* G. dr. Karl Bleiveis ne gre, kakor smo zadnjič povedali, za okrajnega zdravnika na Tominsko. Ostane še v Kranji. —

* Koroška hranilnica je letos spet z lepim, obilnim denarjem razna društva obdarovala. Izdala je v vsem skupej 6150 gld., kar je gotovo mnogim v prid. Ali še večje zasluženje bi si hranilnica pridobila, če bi poskerbela in vravnala tako, da bi tudi kmetom, ki jih zdajne dni tako zelo nadloge tarejo, v prid bila. Marsikteri potrebuje nagloma denarja, ali ni ga za Boga dobiti. Hranilnica, ki je domača naprava, bo gotovo tudi domačim ljudem v nesreči pomagala. Treba je tedaj vse tako vravnati, da se kmetu prihrani denar in pot. Brez velicega truda se jej bodo že oskerbniki tudi na kmetih našli — toda o tem drugikrat kaj več.

† Kardinal Wiseman, eden naj bolj učenih in v vsakem oziru veljavnih mož, je na smertni postelji. (Mu je odleglo. Vr.)

* Deželna sodnija v Pragi ima neki zdej več kot 30 tiskarnih pravd rešiti.

* Znani škof Dupanloup je ravnokar na svitlo dal spis, ki zagovarja papeževo okrožnico. Vlada neki že zelo odjenjuje.

* Vendar se bode uradnikom zboljševati začelo. Pervi so na versti računarski. Da bi le skorej tudi drugi na versto priti mogli!

* G. Katkov, vrednik „Moskovskih Vedomosti“, plačuje vseučilišču, ki mu v lastino spadajo, najemnine na leto ne več kot 70.000 rubljev t. j. v našen denarji v srebru: 107.000 g. v bankovcih pa 126.000 g. Zares, to ni kar si bodi!

Drobtine.

* Gospodarstvene: V Pragi bode prva svilna (židna) razstava 20. 21. 22. marca t. l. Tudi iz drugih dežel se lahko tjekaj svila v razstavo pošlje, vendar se ne bodo za drugo darila dajala, kakor za domačo. —

* Govori se zelo, da bodo po izgledu kupčijskih zbornic tudi kmetijske po avstrijskih deželah napravili. Na Dunaji pa bode veliko kmetijsko svetovavstvo. Če se hoče res kmetijstvu pomoči, mora se kaj zdatnega zgoditi, saj je že zadnji čas.

* Deržavno ministerstvo je dovolilo v. č. g. opatu Edru in drugim gospodom, da smejo vstanoviti na Dunaji banko v zavarovanje živine. Ime ji bode „Apis“. Tudi koristna naprava.

Duhovske zadeve.

* Ljublj. šk.: Č. g. V. Sežun, dozday fajmošter v Šmihelji, je dobil faro Dobropoljsko.

* Goriška šk.: G. Fr. Zängerle-a, kapl. in konvent. ekonoma pri nunah sv. U., je izvolila franc. kneginja Bacciochi-ovka za kaplana (beneficijata) pri privatni grajšinski kapeli v Vili-Vičentini; g. Karol Fabiani, dosed. v pokoji, pride v Kobljo glavo za vikarja.

Umrli so: 10. t. m. č. g. Jan. Sovič, duh. v pokoji v Gorici; g. Benardin Comelli, vikar na morožinskem otoku; 18. t. ob 1¹/₃ u. po pold č. g. Mat. Hladnik.

Družba sv. Mohora.

Zal. 1865 so dalje poslali denarjev: Žužemberška fara, Kanalska dekanija, Šentviška fara pri Zatični, dek. Doljni Trajberg, Sveška fara, in dek. Cerkev in Videm, fara koroška Bela.

Dunajska borsa 31. jan. 1865.

5° metalike	72 15
5° racional	79 95
Srebro	113 75
Novi zlati	5,37 1/2